

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНАЛІЗУ
ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВАMETHODOLOGICAL SUPPORT OF ANALYSIS
OF FINANCIAL STATE OF ENTERPRISE

УДК 658.15

Рубан Л.О.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку, аудиту
та економічного аналізу
Харківський інститут фінансів
Київського національного торговельно-
економічного університету

Докукіна В.О.

студентка
Харківський інститут фінансів
Київського національного торговельно-
економічного університету

У статті досліджено різні авторські підходи до визначення сутності фінансового стану підприємства та запропоновано власне визначення цього поняття. Фінансовий стан пропонується визначати як комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, доцільність розміщення й ефективність використання фінансових ресурсів. Розглянуто основні методи аналізу фінансового стану та систематизовано їхні переваги й недоліки. Обґрунтовано доцільність застосування динамічної оцінки фінансового стану підприємства на основі розроблення нормативно впорядкованого (еталонного) ряду динамічно підпорядкованих економічних показників. Відхилення елементів нормативно впорядкованого ряду від реальних дає можливість ідентифікувати диспропорції в розвитку підприємства, що негативно впливають на його фінансовий стан.

Ключові слова: фінансовий стан, горизонтальний аналіз, вертикальний аналіз, трендовий аналіз, порівняльний аналіз, коефіцієнтний аналіз, факторний аналіз, інтегральна оцінка, динамічна оцінка.

В статье рассмотрены различные авторские подходы к определению сущности

финансового состояния предприятия и предложено собственное определение этого понятия. Финансовое состояние предлагается определять как комплексное понятие, которое является результатом взаимодействия всех элементов системы финансовых отношений предприятия, определяется совокупностью производственно-хозяйственных факторов и характеризуется системой показателей, которые отражают наличие, целесообразность размещения и эффективность использования финансовых ресурсов. Рассмотрены основные методы анализа финансового состояния и систематизированы их преимущества и недостатки. Обоснована целесообразность использования динамической оценки финансового состояния предприятия на основе разработки нормативно упорядоченного (эталонного) ряда динамически подчиненных экономических показателей. Отклонение элементов нормативно упорядоченного ряда от реальных дает возможность идентифицировать диспропорции в развитии предприятия, которые негативно влияют на его финансовое состояние.

Ключевые слова: финансовое состояние, горизонтальный анализ, вертикальный анализ, трендовый анализ, сравнительный анализ, коэффициентный анализ, факторный анализ, интегральная оценка, динамическая оценка.

The article discusses various author's approaches to determining the essence of the financial state of an enterprise and suggests its own definition of this concept. The financial state proposed to define as a complex concept, which is the result of the interaction of all elements of the system of financial relations of an enterprise, determined by a set of production and economic factors and is characterized by a system of indicators that reflect the availability, appropriateness of placement and the efficiency of use of financial resources. The main methods of financial analysis are considered and their advantages and disadvantages are systematized. It has been discovered that a system of methods for analysing a financial state usually includes horizontal, vertical, trend, comparative, coefficient, factor analysis, and integral assessment. The article is indicated that most of the proposed methods are static, that is, they reflect the state of the enterprise for a specific date and allow for a retrospective, perspective and factor analysis, without taking into account the coherence of the development trends of individual factor indicators. The concept of "financial equilibrium" is in keeping with the correct proportions in the movement of material and financial flows in all phases of the capital turnover. In view of the above, as a tool for assessing the level of financial stability, it is proposed to consider a set of dynamic standards covering all essential aspects of the investigated process. The expediency of using a dynamic assessment of the financial state of an enterprise on the basis of the development of a normatively ordered (reference) series of dynamically subordinate economic indicators is substantiated. The deviation of the elements of a normatively ordered series from the real ones makes it possible to identify imbalances in the development of an enterprise that adversely affect its financial state. Timely detection of such deviations will enable decision makers to respond adequately to the negative effects of factors included in the model and to make timely corrections to the goals and methods of strategic management of the financial condition of the enterprise.

Key words: financial state, horizontal analysis, vertical analysis, trend analysis, comparative analysis, coefficient analysis, factor analysis, integral assessment, dynamic assessment.

Постановка проблеми. Ефективне здійснення аналізу фінансового стану підприємства можливе лише за умов раціональної організації його методичного забезпечення. Тому ці питання постійно досліджуються науковцями та спеціалістами-практиками. Однак методичні засади проведення аналізу фінансового стану підприємства та застосування його результатів в управлінні підприємством є не досить опрацьованими. Отже, є потреба вдосконалення теоретичних засад здійснення аналізу фінансового стану та його мето-

дичного забезпечення, що приведе до підвищення наукової обґрунтованості рішень у сфері фінансового управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням методичного забезпечення аналізу фінансового стану підприємств присвячено чимало робіт як зарубіжних, так і вітчизняних учених-економістів, таких як М.С. Абрютіна, М.Д. Білик, І.О. Бланк, М.О. Кизим, Г.І. Кіндрацька, В.О. Ковальов, А.М. Поддєрьогін, Г.В. Савицька та ін. Проте, незважаючи на значні досягнення попе-

редників, низка питань теоретико-методологічного та практичного характеру потребують детальнішого висвітлення та уточнення.

Постановка завдання. Метою дослідження є вдосконалення методичного забезпечення аналізу фінансового стану підприємства шляхом узагальнення різних методичних підходів до його проведення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дослідження сучасного стану методичного забезпечення аналізу фінансового стану дає можливість стверджувати, що аналітичну роботу недоцільно розглядати окремо від управлінського процесу, оскільки це порушує взаємозв'язок елементів системи управління підприємством.

Натепер єдиного визначення поняття «фінансовий стан» немає, тому кожен автор трактує його по-різному.

Так, І.О. Бланк вважає, що фінансовий стан – це рівень збалансованості окремих елементів активів і пасивів підприємства, а також рівень ефективності їх використання [4, с. 476].

А.М. Поддєрьогін визначає фінансовий стан як комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів [13, с. 282–283].

Г.В. Савицька зауважує, що фінансовий стан – спроможність фінансувати свою діяльність, тобто характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, фінансовими відносинами з іншими фізичними та юридичними особами, платоспроможністю та фінансовою стійкістю [10, с. 409].

М.Д. Білик відзначає, що фінансовий стан – реальна (на фіксований момент часу) і потенційна фінансова спроможність підприємства забезпечити певний рівень фінансування поточної діяльності, саморозвитку та погашення зобов'язань перед підприємствами й державою [3, с. 119].

На наш погляд, найбільш точне та повне визначення сутності фінансового стану підприємства дав А.М. Поддєрьогін, однак у ньому випускається з уваги якісний бік поняття, тобто доцільність розміщення та ефективність використання фінансових ресурсів.

Дослідивши різні авторські підходи, пропонуємо визначати фінансовий стан як комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, доцільність розміщення й ефективність використання фінансових ресурсів.

Для вирішення конкретних завдань фінансового аналізу застосовується ціла низка спеціаль-

них методів, які дають змогу одержати кількісну оцінку окремих аспектів фінансової діяльності підприємства.

Аналіз фінансового стану підприємства використовує низку методів, як загальнонаукових і загальноекономічних, так і специфічних. Можна виділити серед них основні [2, 5, 8, 11]:

- горизонтальний аналіз, який проводиться з метою вивчення динаміки окремих фінансових показників, розрахованих за даними фінансової звітності за певний період часу;

- вертикальний аналіз, який базується на порівнянні питомої ваги окремих структурних складників;

- трендовий аналіз – аналіз тенденції розвитку підприємства за декілька років, що потребує користування індексами;

- порівняльний аналіз, який проводиться для зіставлення планових та фактичних показників, фактичних і нормативних (галузових, загальних) показників;

- аналіз фінансових коефіцієнтів, який полягає у зіставленні показників звітності та(або) фінансового плану з метою розрахунку коефіцієнтів: коефіцієнт платоспроможності (ліквідності), оцінки оборотності активів, фінансової стабільності підприємства тощо;

- факторний аналіз, який проводиться для оцінки впливу окремих чинників на рівень відповідних результативних показників;

- інтегральна оцінка, яка використовується для зіставлення та упорядкування окремих підприємств. Виникає необхідність агрегування усіх ознак множини до одного кількісного показника.

Суть горизонтального аналізу полягає у порівнянні показників звітності попереднього і поточного стану. При цьому здійснюється постатейне зіставлення звітів і визначається абсолютна і відносна зміна статей.

Вертикальний аналіз спрямований на визначення структури фінансових показників із виявленням впливу кожної позиції звітності на результат загалом. Вертикальний аналіз подає фінансову звітність у вигляді відносних величин, які характеризують структуру узагальнюючих підсумкових показників.

Трендовий аналіз являє собою визначення основної тенденції розвитку в часі (тренда) показників звітності. Здебільшого трендовий аналіз використовують, порівнюючи коефіцієнти та показники аналізу підприємства за два-три роки, та показують тренд (напрямок) за допомогою графіків та таблиць.

Порівняльний аналіз полягає у порівнянні абсолютних та відносних фінансових показників окремих підрозділів підприємства з аналогічними показниками інших підрозділів або показників одного підприємства з показниками інших підпри-

емств галузі. Під час проведення такого аналізу прагнуть порівнювати показники різних підприємств за одні й ті самі часові періоди. Задовільні результати можуть бути отримані лише за порівняння підприємств, які мають чітко визначену приналежність до однієї галузі.

Коефіцієнтний аналіз – це найбільш відомий та поширений інструмент аналізу, який найчастіше переоцінюється та яким часто зловживають. Коефіцієнти дають змогу оцінити залежність між різними складниками фінансової звітності, наприклад активами та зобов'язаннями чи витратами та надходженнями, а також їх динаміку.

Під факторним аналізом розуміється методика комплексного та системного вивчення та вимірювання впливу факторів на величину результативних показників. Розрізняють два види факторного аналізу. Детермінований факторний аналіз являє собою методику дослідження факторів, зв'язок яких із результативним показником носить функціональний характер, тобто коли результативний показник представляється у вигляді виробності, приватної або алгебраїчної суми факторів. Стохастичний аналіз являє собою методику дослідження факторів, зв'язок яких є результативним показником, на відміну від функціонального є неповним, можливим (кореляційним).

Інтегральна оцінка дає змогу поєднати в одному показнику багато різних за назвою, одиницями виміру, вагомістю та іншими характеристиками чинників. Це спрощує процедуру комплексної оцінки фінансового стану, а інколи є єдиною можливим варіантом її проведення і надання об'єктивних остаточних висновків.

Переваги й недоліки перелічених методів аналізу фінансового стану систематизовано у табл. 1.

У сучасних умовах ведення бізнесу, які характеризуються економічною і соціально-політичною нестабільністю, значно ускладнюється вирішення завдання забезпечення їхнього стійкого й ефективного функціонування, що стоїть перед підприємствами. Однією з основних умов досягнення цього є підтримка заданого рівня фінансової стійкості як важливого критерію оцінки фінансового стану підприємства.

У сучасній науковій літературі проблема оцінки фінансового стану представлена досить широко. Проте більшість запропонованих методик мають статичний характер, тобто відображають стан підприємства на конкретну дату і дають змогу проводити ретроспективний, перспективний і факторний аналіз, не враховуючи узгодженості тенденцій розвитку окремих факторних показників. Тому доцільно розробити методику динамічної оцінки фінансового стану підприємства.

Зараз у теорії і практиці вимірювання й оцінювання стану підприємства, включаючи фінансову стійкість, в основному використовується статич-

ний підхід. Роботи, які присвячені оцінці динаміки стану підприємства, нечисленні. Проте проведений М.О. Кизимом, В.А. Забродським, В.А. Зінченком системно-логічний аналіз визначення поняття «стійкість» показує, що воно містить у собі поняття «рівновага», яке використовується у значенні «стійке співвідношення між чим-небудь» [9, с. 48]. Тобто поняття «фінансова рівновага» полягатиме в дотриманні правильних пропорцій у русі матеріально-фінансових потоків на всіх фазах круговороту капіталу. З огляду на зазначене, як інструмент оцінки рівня фінансової стійкості може розглядатися сукупність динамічних нормативів, що охоплюватиме всі суттєві сторони досліджуваного процесу.

Вперше ідея доцільності впорядкування економічних показників за темпами їх зростання з метою визначення нормативної динаміки економічних систем була запропонована І.М. Сироежним [12]. Саме ним були запропоновані правила формування нормативної системи показників результативності (НСП), основою якої став їх еталонно впорядкований динамічний ряд.

Прикладом застосування нормативної системи показників може слугувати аналіз співвідношення темпів зміни прибутку (збитку), обсягів реалізації та капіталу, авансованого в діяльність господарюючого суб'єкта, що у світовій практиці отримало назву «золотого правила економіки». При цьому оптимальним традиційно вважається таке співвідношення цих показників [7, с. 346]:

$$ТП > Тр > Тр > 100\%, \quad (1)$$

де ТП – темп зростання прибутку;

Тр – темп зростання обсягу реалізації;

Тр – темп зростання сукупного капіталу, авансованого в діяльність підприємства.

«Золоте правило економіки» дає змогу зробити висновки про позитивний або негативний економічний розвиток підприємства, спираючись саме на кінцеву мету його діяльності – отримання прибутку як інтенсивного джерела самофінансування. Крім того, останнім часом в економічній літературі починають з'являтися модифіковані варіанти «золотого правила». Вони базуються на використанні початкової моделі (формула 1) і являють собою нормативний порядок динамічно зіставних і динамічно підпорядкованих показників, виконання якого забезпечує підприємствам економічний ріст, фінансову стійкість, загальну ефективність діяльності, збалансованість інтересів корпоративного управління тощо.

Зокрема, М.С. Абрютіна [1, с. 235] перетворила зазначене співвідношення показників в модель «економічного зростання», ключовою ідеєю якої став поділ активів на фінансову і нефінансову частини з метою їх одночасного погодження із власним та позиковим капіталом:

Таблиця 1

Переваги та недоліки основних методів аналізу фінансового стану

Метод	Переваги	Недоліки
Горизонтальний аналіз	Можливість одержання найбільш загального уявлення про динаміку змін складі та обсязі коштів та джерел їх формування, цей прийом використовуються практично в усіх методиках.	Немає механізму порівняння окремих варіантів економічних рішень і не передбачено взаємозамінюваності різних ресурсів, через що унеможлиблюється вибір оптимального варіанту розвитку економічної системи; обмежене врахування інфляції.
Вертикальний аналіз	Можливість одержання найбільш загального уявлення про якісні зміни, які відбувались у структурі коштів і їх джерел, цей прийом використовуються практично в усіх методиках. Часткове нівелювання впливу інфляції за рахунок використання відносних показників.	Немає механізму порівняння окремих варіантів економічних рішень і не передбачено взаємозамінюваності різних ресурсів, через що унеможлиблюється вибір оптимального варіанту розвитку економічної системи.
Трендовий аналіз	Дозволяє простежити за показниками тенденцію розвитку, зробити прогноз на перспективу.	Складність вибору моделі; трудомісткість; проблеми інтерпретації інформації та формування системи аналізованих показників; неточність даних за нестабільного ринкового середовища (найчастіше тренд короткостроковий).
Порівняльний аналіз	Гнучкий, динамічний, є основою комплексної оцінки показників фінансово-господарської діяльності.	Трудомісткий; можливий за наявності доступної, повної і достовірної інформації; важко використовувати з урахуванням фактору часу; ототожнення різних напрямів оцінки фінансового стану; для того, щоб за результатами порівняння можна було зробити правильні висновки, необхідно забезпечити відповідність показників та їх однорідність за календарними строками, методами оцінки, умовами роботи, інфляційними процесами
Коефіцієнтний аналіз	Простота обчислення величин; логіка відбору показників, правильність їх інтерпретації; використання коефіцієнтів у просторово-часовому аспекті, тобто дає можливість швидко у відносних величинах здійснювати як експрес-, так і комплексну діагностику.	Трудомісткість; відсутність нормативних значень низки коефіцієнтів; ситуація, коли зміни величин коефіцієнтів у динаміці не можуть бути інтерпретовані належним чином, оскільки значення для розрахунку змінюються у часі; не завжди значення коефіцієнтів відбивають реалії національного господарства; окремі методики мають застарілі назви форм звітності; рекомендовані методики спрямовані на ретроспективний аналіз; ототожнення різних напрямів оцінки фінансового стану
Факторний аналіз	Дає змогу побачити рівень фінансового стану на підприємствах протягом кожного звітного періоду і простежити тенденцію його зміни шляхом визначення ключових факторів впливу на основні показники.	Трудомісткий; не завжди можна обмежити кількість показників та факторів для аналізу; залежно від моделі результати можуть відрізнятися; ситуація, коли зміни величин коефіцієнтів у динаміці не можуть бути інтерпретовані належним чином, оскільки значення для розрахунку змінюються у часі.
Інтегральна оцінка	Дозволяє отримати досить вичерпну інформацію про фінансовий стан підприємства на даному етапі його розвитку та можливу динаміку у майбутньому.	Трудомісткий; не завжди можна обмежити кількість показників та факторів для аналізу; залежно від моделі результати можуть відрізнятися.

Джерело: складено авторами за [2, 5]

$$\begin{aligned} & \text{ТВКГФ} > \text{ТБК} > \text{ТОФА} > \text{ТФА} > \\ & > \text{ТМ} > \text{ТНФА} > \text{ТМНФ} > \text{ТПК}, \end{aligned} \quad (2)$$

де ТВКГФ, ТБК, ТОФА, ТФА, ТМ, ТНФА, ТМНФ – темп зростання, відповідно, власного капіталу в грошовій формі, власного капіталу, оборотних фінансових активів, фінансових активів, майна, нефінансових активів, майна в

негрошовій формі у звітному році порівняно з попереднім.

Натомість авторський колектив під керівництвом М.О. Кизима [9, с. 59] з метою забезпечення фінансової стійкості підприємства розробили динамічну модель, що поєднує «золоте правило» з моделлю економічного зростання підприємства:

ТПБ > ТВК > ТОА > ТОР > ТА > ТПК > ТПКК, (3)

де ТПБ, ТОА, ТОР, ТА, ТПКК – темп зростання, відповідно, балансового прибутку, оборотних активів, обсягу реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), сукупних активів, позикового короткострокового капіталу.

Нормативне співвідношення показників, розроблене Г.В. Кіндрацькою [6, с. 252] для оцінки успішності реалізації стратегії розвитку підприємства, має вигляд:

ТП > ТР > ТТП > ТМВ > ТСП > ТЗП, (4)

де ТП, ТР, ТТП, ТМВ, ТСП, ТЗП – темп зростання, відповідно, прибутку після оподаткування, розрахункового показника, який обчислюється шляхом додавання матеріальних витрат та прибутку, виручки від реалізації, матеріальних витрат, сукупних витрат, трудових витрат (заробітної плати).

В основу моделі (4) покладено такий тип економічного зростання, що спирається на перевищення темпів приросту результативних показників (початкового з них – прибутку) над темпом росту ресурсів (замикаючого – трудових затрат). Як бачимо, акцент тут зроблено не на фінансових, а на виробничо-господарських показниках діяльності підприємства.

Отже, до складу основних методів аналізу фінансового стану підприємства доцільно включити метод розроблення системи нормативних показників.

Висновки з проведеного дослідження. На основі дослідження думок різних авторів пропонуємо визначати фінансовий стан як комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, доцільність розміщення і ефективність використання фінансових ресурсів. Систему методів дослідження фінансового стану підприємства, яка зазвичай включає горизонтальний, вертикальний, трендовий, порівняльний, коефіцієнтний, факторний аналіз та інтегральну оцінку, вважаємо доцільним доповнити методом динамічної оцінки на основі розроблення нормативно впорядкованого (еталонного) ряду динамічно підпорядкованих економічних показників. Відхилення елементів нормативно впорядкованого ряду від реальних дає можливість ідентифікувати диспропорції в розвитку підприємства, що негативно впливають на його фінансовий стан. Своєчасне виявлення таких відхилень дасть змогу особам, що приймають управлінські рішення, адекватно реагувати на негативну дію включених до моделі факторів і своєчасно вносити відповідні корективи у цілі та методи стратегічного управління фінансовим станом підприємства.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Абрютіна М.С., Грачев А.В. Аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства. Москва : ДИС, 1998. 256 с.
2. Бернажир І.А., Вінницька О. А., Гроздєй Н.І. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємства. *Молодий вчений*. 2018. № 2 (54). С. 682–686.
3. Білик М.Д. Сутність і оцінка фінансового стану підприємств. *Фінанси України*. 2005. № 3. С. 117–128.
4. Бланк І.А. Управление финансовыми ресурсами. Москва : Омега-Л, ООО «Эльга», 2011. 768 с.
5. Кальна Т.А. Прийоми фінансового аналізу: переваги та недоліки. *Економічний аналіз*. 2014. № 15(2). С. 13–18.
6. Кіндрацька Г.І. Стратегічний менеджмент: навчальний посібник. Київ: Знання, 2006. 366 с.
7. Ковалев В.В. Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности. Москва : Финансы и статистика, 1999. 512 с.
8. Ковтуненко Ю.В., Олексійчук А.Г. Фінансовий аналіз діяльності підприємства в умовах економічної нестабільності. *Електронне наукове видання «Глобальні та національні проблеми економіки»*. 2017. Вип. 18. С. 234–238.
9. Оцінка і діагностика фінансової стійкості підприємства: Монографія / Кизим М.О. та ін. Харків : Видавничий Дім «ІНЖЕК». 2003. 144 с.
10. Савицкая Г.В. Экономический анализ: учебник. Москва : НИЦ ИНФРА-М, 2013. 649 с.
11. Старинець О.Г. Методи фінансового аналізу діяльності підприємств у системі антикризового управління. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 17. Ч. 2. С. 87–91.
12. Сыроеждин И.М. Совершенствование системы показателей эффективности и качества. Москва : Экономика, 1980. 192 с.
13. Фінанси підприємств: підручник / А. М. Поддєрьогін та ін. ; за ред. А.М. Поддєрьогіна. Київ : КНЕУ, 2008. 552 с.

REFERENCES:

1. Abryutina M.S., Grachev A.V. (1998) *Analiz finansovo-ekonomicheskoy deyatel'nosti predpriyatiya* [Analysis of financial and economic activity of the enterprise]. Moskva: DIS. (In Russian)
2. Bernazhir I.A., Vinnytska O. A., Hrozdiei N.I. (2018) *Intehralna otsinka finansovoho stanu pidpriemstva* [Integral assessment of the financial state of the enterprise]. *Molodyi vchenyi*, vol. 2 (54), pp. 682–686. (In Ukrainian)
3. Bilyk M.D. (2005) *Sutnist i otsinka finansovoho stanu pidpriemstv* [The essence and assessment of the financial condition of enterprises]. *Finansy Ukrainy*, vol. 3, pp. 117–128. (In Ukrainian)
4. Blank I.A. (2011) *Upravlenie finansovymi resursami* [Financial Resource Management]. Moskva: Omega-L, «Elga» Ltd. (In Russian)
5. Kalna T.A. (2014) *Pryiomy finansovoho analizu: perevahy ta nedoliky* [Methods of financial analysis: advantages and disadvantages]. *Ekonomichnyi anali*, vol. 15(2), pp. 13–18. (In Ukrainian)

6. Kindratska H.I. (2006) *Stratehichniy menedzhment: navchalnyi posibnyk* [Strategic management: navchalnyi posibnyk]. Kyiv: Znannia. (In Ukrainian)

7. Kovalyov V.V. (1999) *Finansovyy analiz: Upravleniye kapitalom. Vyibor investitsiy. Analiz otchetnosti* [Financial Analysis: Money Management. The choice of investment. Reporting analysis]. Moskva : Finansyi i statistika. (In Russian)

8. Kovtunenکو Yu.V., Oleksiichuk A.H. (2017) *Finansovyy analiz diialnosti pidpriemstva v umovakh ekonomichnoi nestabilnosti* [Financial analysis of the enterprise in the conditions of economic instability]. *Elektronne naukovе vydannia «Hlobalni ta nat-*

sionalni problemy ekonomiky». vol. 18. pp. 234–238. (In Ukrainian)

9. Kyzym M.O., Zabrotskyi V.A., Zinchenko V.A., Kopchak Yu.S. (2003) *Otsinka i diahnostyka finansovoi stiiokosti pidpriemstva: Monohrafiia* [Assessment and diagnostics of financial stability of the enterprise: monograph]. Kharkiv : Vydavnychiy Dim «INZhEK». (In Ukrainian)

10. Savitscaya G.V. (2013) *Economicheskiiy analiz: uchebnik* [Economic analysis: uchebnik]. Moskva : NITS Infra–M. (In Russian)

13. Podderogin, A.M, Burak, L.D., Pavlikovsky, A.M. ta in. (2008) *Finansi pidpriemstv: pidruchnik* [Finance companies: pidruchnik]. Kyiv: KNEU. (In Ukrainian)

Ruban Lina

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Accounting, Audit and Economic Analysis
Kharkiv Institute of Finance
Kyiv National University of Trade and Economics

Dokukina Veronika

Student
Kharkiv Institute of Finance
Kyiv National University of Trade and Economics

METHODOLOGICAL SUPPORT OF ANALYSIS OF FINANCIAL STATE OF ENTERPRISE

Effective analysis of the financial state of the enterprise is possible only if the rational organization of its methodological support is possible. These issues are constantly being researched by scientists and practitioners. However, the methodical principles for conducting an analysis of the financial state of the enterprise and the application of its results in the management of the enterprise are not sufficiently worked out. Therefore, the purpose of the study is to improve the methodological provision of analysis of the financial state of the enterprise by generalizing various methodological approaches to its implementation.

A comparative method, grouping, systematization and generalization, Internet resources are used in this study.

At the moment, the only definition of the concept of "financial state" is not, so each author interprets it differently. The article discusses various author's approaches to determining the essence of the financial state of an enterprise and suggests its own definition of this concept. The financial state proposed to define as a complex concept, which is the result of the interaction of all elements of the system of financial relations of an enterprise, determined by a set of production and economic factors and is characterized by a system of indicators that reflect the availability, appropriateness of placement and the efficiency of use of financial resources.

The main methods of financial analysis are considered and their advantages and disadvantages are systematized. It has been discovered that a system of methods for analysing a financial state usually includes horizontal, vertical, trend, comparative, coefficient, factor analysis, and integral assessment. But, the proposed methods are static, that is, they reflect the state of the enterprise for a specific date and allow for a retrospective, perspective and factor analysis, without taking into account the coherence of the development trends of individual factor indicators. The concept of "financial equilibrium" is in keeping with the correct proportions in the movement of material and financial flows in all phases of the capital turnover. In view of the above, as a tool for assessing the level of financial stability, it is proposed to consider a set of dynamic standards covering all essential aspects of the investigated process. The expediency of using a dynamic assessment of the financial state of an enterprise on the basis of the development of a normatively ordered (reference) series of dynamically subordinate economic indicators is substantiated. The deviation of the elements of a normatively ordered series from the real ones makes it possible to identify imbalances in the development of an enterprise that adversely affect its financial state. Timely detection of such deviations will enable decision makers to respond adequately to the negative effects of factors included in the model and to make timely corrections to the goals and methods of strategic management of the financial condition of the enterprise.